

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. . . APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Presă evreiască.

(*) Ungurul este impulsiv, sentimental și foarte nechibzuit une-ori. Într'un moment de slăbiciune el își dă tot ce are în suflet. În politică e mai sincer câte odată ca la chef. Și în contactul zilnic nu întârzie nici odată a-și arăta pe față sentimentele sau resentimentele față de noi.

Tot astfel e și presa lor. Ce e drept e greu să deosebești, care este presa cu adevărat maghiară, căci sunt extrem de rare ziarele, la cari stăruitorii și zeloșii evrei să nu fi străbătut. Sunt însă totuși ziaristi maghiari de frunte, cari dau tonul la anumite ziare, cari le imprimă caracterul rasei maghiare și aceștia au toate însușirile înșirate: sunt de o sinceritate aproape copilărească și nu pot ascunde nimic din ce au pe inimă. O însușire de altfel în paguba lor, căci îi descopere cu totul față de adversar, dar până la un punct îi pune totuși într'o lumină simpatică, căci ni-i prezintă întregi cu firea lor cu tot.

Nu tot ast-fel însă stăm cu Evreii, oameni cu preponderanță în presa din monarhia noastră. În firea lor nu e nimic din sentimentalismul unguresc. Pururea calmi și vicleni ei privesc cu sânge rece la desfășurarea evenimentelor, judecă și nu se impresionează, calculează și nu izbucnesc în vociferări.

Cu ocazia ultimelor întâmplări, presa curat evreiască și-a manifestat toate aceste calități. Departate de a se perde în comentarii, departate de a stârni, ca ceilalți, asupra amănuntelor mincinoase și de a născoci arme pentru combaterea faptelor reale, ea a înregistrat mai conștiințios decât celelalte și s'a grăbit a-și trage concluziile.

Sunt foarte semnificative aceste concluzii, pentru-că ne arată toată mentalitatea politicianilor evrei și tot rolul, pe cât de însemnat pe atât depăgubitor, pe care-l au în Monarhia noastră.

Marele organ israelit „Neue Freie Presse“ vorbește pe larg despre triumful nostru dela Beiuș și nu află nimic nefiresc în această biruință. — Anunță apoi, cu oare-care indignare chiar, rușinea din Panade și are aerul că ar vrea să facă răspunzător guvernul unguresc pentru nesocotita atitudine a honvezilor. De-odată însă întoarce foaia și în loc de a lua partea Românilor, cum logica lucrurilor o impunea, ziarul evreu ține o filipică

guvernului în sensul următor: așa vă trebuie, dacă umblați după tot felul de independențe și nu vedeți că rămânând independenți naționalitățile v'ar strivi cu totul.

Marele organ al Evreilor capitaliști din Viena exploatează deci aceste întâmplări în favorul lor; se oferă ei înșiși să contribuie la combaterea naționalităților, dar cu o singură condiție: să renunțe guvernul unguresc la veleitățile de separare economică, pentru-ca să nu ruineze ast-fel pe capitaliștii evrei din Viena.

Cam în acelaș sens manevrează și al doilea mare ziar al Evreilor „Pester Lloyd“. În numărul său din Dumineca trecută nu găsește nici un cuvânt de reprobație pentru cele întâmplate, ci se avîntă în aceleași expuneri viclene, calculate cu finețe, pentru a ridica acuze împotriva guvernului dlui Werkerle pe tema *complicității* acestuia cu Românii. Zice că, dacă astăzi Românii sunt în dietă, dacă la Beiuș ei înving și la Panade curge sânge, vinovat este partidul Kossuthist, pentru-că, fiind în opoziție, ar fi *pactat* cu Românii. Fără a intra deci în meritul chestiunii, gazeta cea răspândită a dlui Veigelsberg se abate cu totul dela subiect, trage jăratice la oala fostului partid liberal, producând ast-fel cuvenita confuziune, din care ar putea să pescuiască ceva.

Tactica este aceeaș la amândouă ziare evreiești. Și unii și alții umblă după câștigul material ce l-ar putea avea din conflictele româno-maghiare. Și unii și alții întrebuintează cu mare abilitate culculile cele mai rafinate, învîrt cele mai fine șuruburi politice, în folosul special al rasei lor.

Dacă în articolul trecut am vorbit de necinstea presei maghiare, care prin propaganda șovinistă absurdă, prin minciunile neghioabe, fac atâta stricăciune în opinia publică, trebuie să înferăm cu atât mai mult aceste machiavelice apucături ale presei evreiești, cu mult mai periculoase într'un sens, întru cât sunt îmbrăcate în hainele subtile ale diplomației. Aceste ne sunt în unele privințe mult mai primejdioase, căci dacă agitațiile presei Maghiare își au efectele în mulțimea de jos, calculatele planuri evreiești împăinjenesc ochii celor de sus, celor chemați a sta cu noi de vorbă la aplanarea divergențelor dintre cele două popoare.

Partea școlilor. *Consistorul metropolitan din Sibiu în ședințele sale dela 2, 3 și 4 Septembrie, desbătând cu adâncă îngrijorare și cu toată dragostea de cauză soarta la care se pot aștepta școalele noastre în urma legii lui Apponyi, — a hotărât a susținea școalele în toate locurile, unde susținerea lor îi este cu putință bisericei și credincioșilor.*

Comunele, cari sunt în stare să o facă, vor asemna de pe acum salariile învățătoresți conform legii nouă.

Comunele românești amestecate vor susținea o singură școală. Caracterul confesional al școlii se va hotărâ după confesiunea majorității locuitorilor. Se va face o înțelegere în cauza aceasta cu consistorul metropolitan unit din Blaj.

Alți doi „agitatori“ condamnați
La 14 Aprilie, în comuna Micăsasa se ținuse o adunare *parochială* în care s'a primit o rezoluțiune de protestare împotriva proiectului de lege școlar. Pentru această adunare, parochul gr.-cat. Filip Docolin și studentul în medicină luniu Brut Docolin au fost condamnați prin oficiul preturei la câte 100 de coroane amendă. În expunerea de motive se spune, că nu s'a dictat pedeapsă de închisoare, fiindcă „populațiunea gr.-cat. și conducătorii inteligenți din Micăsasa în anii din urmă pe toate terenele au dovedit o atitudine patriotică!“

Impotriva acestei sentințe s'a făcut apel la vice-comitele comitatului care a confirmat, însă, sentința oficiului de pretură.

Trăiască libertățile din Ungaria!

Amânarea sufragiului universal. Ziarul vienez „N. Fr. Presse“ are o nouă știre în chestia sufragiului universal. „Guvernul, dacă numai va fi cu putință, va prezenta Camerelor proiectul despre reforma electorală în toamna viitoare“.

Delegațiile nu se vor întruni decât în Ianuarie și Februarie și în vacanța parlamentară ce se ține de obicei în timpul cât țin ședințele delegațiilor, ministrul de interne va convoca „marea anchetă“, chemată să-și dea părerea. Reforma electorală va alcătui patru sau cinci proiecte, cari se vor trimite și congregațiilor comitatense.

„Dacă nu mai va fi cu putință, guvernul va prezenta proiectul în toamna viitoare. Știm însă dinainte, că nu va fi cu putință, fiindcă guvernul nu vrea să fie cu putință!“

Aderenții reformei se vor îngriji, dară, ca proiectul să se aducă în discuție încă în toamna aceasta.

O nouă „izbândă“ națională. Guvernul coaliționist are noroc orb. Din vreme în vreme, fără ori-ce muncă, ca din senin se împărtășește de câte-o nouă izbândă națională — pe hârtie. Acum e vorba că în ministerul comun de războiu se lucrează la o reformă radicală.

Se vor schimba drapelurile armatei comune. Pe viitor, pe drapelurile aceste va străluci și coroana Ungariei.

Cine știe ce concesiile a făcut din nou coaliția, de se vede nevoită să alarmeze lumea maghiară cu o astfel de „izbândă“.

— Radicalii sârbi Manoilovici, Musiczky, Mrksits cari se numesc deputați naționaliști sârbi radicali — după-cum se vorbește în partidul independist — vor intra în curând în acest partid. Având protecția partidului guvernamental, mai ușor pot pune mâna pe administrarea averii patriarhului dela Carloveș... Pentru lucrul acesta de nimic e de prisos să mai afirme că nu sunt kossuthiști, ci sârbi radicali! — zice «Az Ujság».

Tendența e vădită... Nu li-ar părea rău dacă s'ar sparge blocul naționalităților. Vine doar toamna... Dorinți deșerte!

ROMÂNIA.

Călătoria Suveranilor.

Regele și regina României au ajuns la Friburg. Pe peronul gării se afla un numeros public, care a făcut ovații la sosirea trenului.

D. Muth, consilier de guvern, a salutat pe suveranii României în numele marelui duce de Baden și a oferit reginei un buchet de flori.

După-ce suveranii României s'au întreținut cu bunăvoință cu persoanele prezente, au luat loc în automobilul curței și urmați de alte automobile s'au îndreptat spre localitatea Umkirch, unde se află castelul cu

același nume, proprietate a regelui nostru, care l'a moștenit dela mama sa, principesa Iosefina de Hohenzollern.

Și aci populația le-a făcut mari ovații.

Min. Haret la C. Lung.

Duminecă noaptea a sosit în C.-Lung dl ministru Haret, însoțit de d. Lupu Antonescu, secretar general al ministerului instrucțiunii.

Luni dimineața d. ministru s'a dus la școala normală „Carol I“, făcând o minuțioasă inspecție a atelierelor și vizitând expoziția de lucru manual a învățătorilor din toată țara, de sub conducerea d-lui Moga.

În amfiteatrul școlii d. ministru a asistat la o audițiune muzicală organizată de d. profesor Saxu.

După amiază d. ministru Haret s'a dus în trăsură la Nămăești, unde a vizitat mănăstirea, atelierul de țesătorie al ministerului domeniilor și lăptăria învățătorului Busuiorescu.

Revenind în oraș d. Haret a inspectat școala de meserii din localitate pusă sub conducerea dlui Mihail Ionescu-Brătianu și în cele din urmă a vizitat catedrala Negru-Vodă, în curtea căruia se află actualmente și atelierul profesional de fete.

Cu trenul de 6 seara, d. ministru Haret și d. secretar-general, au părăsit orașul, fiind însoțiți la gară de mai mulți membri ai corpului profesoral, un numeros public și autoritățile locale.

Aniversarea Sultanului la Galați.

Duminecă seară pe bordul vaporului românesc „Principele Carol“ a avut loc banchetul dat de colonia turcă pentru aniversarea suirei pe tron a M. S. Sultanului Abdul Hamid al Turciei.

Au luat parte dnii Mitescu, directorul prefecturii de județ, Al. Gussi, prefectul poliției, iar din partea armatei dl amiral Coslinski și colonelul Cocorescu.

Invitații erau în număr de 35.

În lipsa dlui consul turc Azarian, banchetul a fost prezidat de dl Herande-bey, vice-consul al Turciei.

Primul toast a fost ridicat de dl Mitescu, pentru Sultan.

A răspuns dl vice-consul, mulțumind pentru urările făcute. Arată că legăturile între ambele state, România și Turcia, se întăresc în fiecare zi, și o dovadă de aceasta este noua convenție comercială și consulară.

Mulumeste în numele compatrioților săi pentru avantajele particulare și protecția pe care le-o acordă guvernul M. S. Regelui Carol, sub a cărui îngrijire părintească trăesc în deplină siguranță.

Face urări de lungă viață M. S. Regelui și familiei regale.

Incontra băuturilor falsificate.

Dl dr. I. Cantacuzino, directorul general al serviciului sanitar, a cerut medicilor să recolecteze probe din băuturile debitate la sate spre a fi analizate.

Cărcimarii cari vor fi vândut băuturi falsificate, vor fi dați în judecată.

Reformele agrare.

În cursul acestei săptămâni — scriu zărele de dincolo — se va ținea un conziliu de miniștri, sub președinția d-lui D. Sturdza la care va lua parte și d-l Ionel Brătianu, deși se găsește în concediu.

Se afirmă că la acest conziliu d-l Sturza va supune guvernului proiectele de lege elaborate de d-sa relativ la reforma chestiei agrare și anume: Casa rurală și reforma învoielilor agricole.

Se mai afirmă că d-l Sturdza va comunica membrilor guvernului demersurile sale oficiale în chestia aplanării conflictului cu Grecia, cu privilegiul întrevederii cu diplomații marilor state europede.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Adagio.

— Sub impresia sonatei lui Beethoven:
„Raze de lună.“

Lună, lună, lună plină,
Ochiu de mare, de lumină,
Văturelele-ți senine,
Ce le verși reversi spre mine? !
Cine-ți spulberă în stropi,
Tot argintu ce-l desgropi,
De mi-l risipești prin geamuri
Și prin mii de mii de ramuri
Și prin norii albi din cale,
Prin izvoarele din vale? !
Lună, lună, lună plină,
Ochiu de mare de lumină,
Văturelele-ți senine,
Nu le mai mișca spre mine.
Cum îți verși argintu'n stropi,
Toată jalea mi-o desgropi
Și durerea îmi învii,
In ascunsul inimii.
Du-ți mai bine valurile,
Preste toate dealurile
Și prin toate căile,
Preste toate văile;
Pân' afla-vei într'un plai
Intr'o casă ca un rai
O copilă, chip bălai...
Tu argintu tot fi-l stringe,
Geamul ei deschis atinge

Și îi varsă în odaie,
Văturele de văpaie.
— Poate de pe trup își lasă
Rochia-albastră de mătăasă,
Dupăce s-a închinat
Și pe Crist a sărutat.
Dacă vre un dor o doare,
Varsă-i valuri de răcoare;
Și de-a fi, să-i vin în minte
Valurile-ți s'o alinte.
Ca frumoase, s'aibă vise —
Prin fereastra'ntredeschisă —
Domn al viselor, Zefir,
Cu miros de trandafir
Dulce, lin, cu dragadie,
Preste scumpa mea zglobie!
Și mi-o poarte'n vis, prin flori! —
Dintre munții tăi de nori,
Lună, valu-ți călător
Fă-l să tremure prin flori!
Va 'ndemna privigitori,
Să îi cânte până 'n zori,
Să nu știe, că m'apasă
Jalea, singur, când în casă
Eu mă culc cu fața'n sus,
Sub icoana lui Isus;
Că dormi nu pot nici cum,
Ci mă zbat cum pe-a ei drum
Apa zbate-se de petrii...
Grierii 'ncep în jurul vetrii
Țărâitul lor nătâng,
Fața 'n pernă 'ngrop și plâng.
Și nu vreau să înțeleagă,
Că e vină, că mi-i dragă...
Și-ar lega viața 'n treagă,

De viața mea pribeagă
Cât de bună-i — s'aibă știre...
Și-aș muri de fericire,
Sub privirea-i clară, lină,
Ca o undă cristalină,
Dintr'a tale — lună plină...

Nicolae Brătianu.

Teatrele de vară din București.

III.

Alte două teatre de vară sunt la grădinile Roșca și Ambasadori. Ambele cu trupe alcătuite numai din artiști ai Teatrului Național.

Ca grădini, înseamnă puțin de tot amândouă și abia câte un pom, doi, vezi pe un loc destul de mare, însă această lipsă e acoperită prin stâlpii felinarelor, cari dau iluzia de grădină. Locuri multe, asta e principalul în aceste așa botezate „grădini“ și dacă s'ar pune mesele și scaunele ar fi întinse până dincolo de porți.

În fruntea uneia din trupe, la Ambasadori, figurează profesorul Notara, artistul consumat de la care numai bine poate aștepta întâia noastră scenă. În fruntea celeilalte, de la Rașca, găsim pe doi mari artiști Brezeanu și Niculescu. E firesc deci ca ținând seamă de acești artiști, și de alții tineri și bătrâni, destul de buni, toți să se fi așteptat la reprezentării alese, la înălțimea talentelor celor

Din Bucovina.

— Dela corespondentul nostru special. —

† Dr. Vasile Găina.

Cernăuți, 3 Septembrie.

Bucovina românească a îmbrăcat iarăși doliu. Rectorul universității și savantul profesor al facultății de teologie din Cernăuți a răposat subit Sâmbătă la ora 1 p. m. Pe când petrecea în „Palatul Național“ — locul de convenire al Românilor — a fost lovit de apoplexie.

Golul ce-l lasă în urma sa acest bărbat de știință îl simte întreg românismul și biserica ortodoxă română, dar îl simt îndeosebi aceia, cari l-au cunoscut și cari l-au încunjurat cu aureola stimei și venerațiunii lor deosebite. Și numărul acestora este mare, începând dela cel dintău bărbat de știință până la cel din urmă student. Căci nu a fost om, pe care, dacă numai odată a vorbit cu el, să nu-l fi captivat și care să nu fi rămas uimit de bogăția cunoștințelor sale.

Cuvintele sale cuminți și binechibzuite au fost întotdeauna ascultate cu atenție în adunările și convenirile românești, în biserică și de pe catedră. Fiește care român privia cu mândrie spre acest savant, care era merit să devie conducătorul național al Românilor din Bucovina și dătătorul de ton în literatura noastră teologică.

Și tocmai acum când Universitatea din Cernăuți îi dase cea mai mare distincție, ce-o poate primi un profesor universitar alegându-l rector, și când dorințele juste ale tuturor oamenilor de bine erau să se împlinească, atunci a trebuit cruda moarte să i curme firul vieții, atât de prețioase pentru neamul românesc.

Jale adâncă ne cuprinde văzând că cei mai buni fii ai neamului din Bucovina se prăpădesc. Și jalea noastră crește știind că tocmai Vasile Găina nu mai este între cei vii.

Aducându-ne aminte de activitatea mănoasă, ce a depus-o pe altarul națiunii și bisericii sale, se cuvine să-i udăm mormântul proaspăt cu lacrimi ferbinți și să ne aducem pururea aminte de numele, ce va fi înscris cu litere trainice în inimile tuturor cari l-au cunoscut și în istoria națională și a literaturii noastre teologice.

Biografia i-am dat-o deja, iată acum și lucrările sale:

1. Un „discurs de inaugurare la începerea prelegerilor din teologia dogmatică“ (Candela 1898 a. XV.) 2. Theorie der Offenbarung, (Czernowitz 1898). 3. Teoria revelațiunii (Cernăuț 1899). 4. Universalitatea, ființa și originea religiunii (Cernăuț 1899). 5. Argumentul cosmologic și fizico teologic sau teleologic pentru existența lui Dumnezeu cu o introducere despre argumentele pentru existența lui Dumnezeu în genere, (Cernăuț 1901). 6. Buddhismul și Creștinismul, (Cernăuț 1906). 7. Admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților (Cernăuț 1907). 8. Biografia Arhiepiscopului și mitropolitului dr. Silvestru Morariu-Andrievici (Cernăuț 1907). 9. Biografia arhiepiscopului și mitropolitului dr. Vladimir de Repta (Cernăuț 1907).

Pe lângă aceste lucrări a mai rămas în manuscris manualul „Teologia fundamentală sau Apologetică“ ce-o propunea ascultătorilor săi, precum și număroase recenzii și articole de critică și politică apărute în „Candela“, „Gazeta Bucovinei“ și alte reviste și ziare românești de pretutindeni.

Aceasta este viața și activitatea doctorului Găina. E ușor de înțeles, deci, de ce moartea lui e o pierdere ireparabilă pentru biserică și neamul nostru.

Se cuvine, dară, să-i păstrăm memoria cu sfințenie.

Odihniască în pace!

Din Almaj.

— Burdia în fața alegătorilor săi. —

Duminea trecută Almajul a avut un oaspe „rar“, d-l Burdea a venit să spună alegătorilor, cât amar de activitate a dezvoltat de când a ajuns deputat dietal. În onoarea lui „Comunitatea de avere“ adevă umiliții ei codreni, începând de la lablanița până în piața Bozovicului, i-au ridicat nu mai puțin de 6 arcuri de triumf împodobite cu steaguri ungurești. Toată noaptea au păzit străji plătite — aceste porți de brad, prin cari s'au umilit mulți slabi de înger a trece în tabăra dușmanilor noștri. Impreună cu căruțele ce aducea „garda“ stăpânului urgisit au sosit la Bozovici 73 de trăsuri ceea-ce face circa 280—300 de capete.

Mai rușinos s'a purtat comuna Rudăria. Un anume Daniil Radivoievits a eșit cu corul bisericesc întru întâmpinare aceluia, care a batjocorit biserica noastră — chiar acum anul — într'o foaie jidovească. Rudărenii la alegerea trecută până la unul au fost credincioși steagului național — iar acum ademeniți și prostiți că li-se va împărți pășune și păduri, și-au uitat de sine și s'au dat dracului. Nu s'au rușinat bieții de ei a veni și călare-bandieru.

În fruntea acestui bandieru am văzut pe un fost naționalist din Prilipeț. Să-i fie rușine! Contingentul cel mare din șirul de trăsuri, vre-o 40 de trăsuri, l-a dat comuna Șopotul-Nou (Buceava) cari și la alegerea trecută tot rău s'au purtat.

Afară de foarte puțini rătăciți, brav s'au purtat Românii noștri din cele mai frunțase comune ale Almajului: *Bozoviciul și Prilipețul*. Se vede că în aceste două comune puternice oamenii au ajuns aproape toți la cunoștința adevărului și știe că d-l Burdea nu e binevoitorul lor. Din comuna Bozovici sub toată critica sa purtat unu Nicolae Olariu, care de dragul unei licențe de beatură, din naționalist ce era anul trecut s'a făcut slugă smerită împotriva căruia a luptat.

Și doi preoți au fost la acest mare tâmbălău, popa Suciul din Muceriș și popa Nicolae Novacovici din Gerboveț; pe cel dintău l'a bătut la masa festivă un om de al stăpânirii, iar popa Novacovici s'a bucurat de toată ticna domnească — a benchetuit până a doua zi seara.

În ce privește făgăduielile d-lui Burdea observ numai atâta că nu s'a ținut de vorbă. În broșura ce a răspândit-o prin codrenii săi și care a oblojit Almajul mai rău decât omida—zic în această broșură făgăduia Almăjenilor că le va spune mai multe cu gura.

Nici n'am așteptat să ne spună mai multe, căci nici cele scrise în acea broșură n'au ieșit din capul d-sale—și nici aceea nu putem aștepta ca d-sa să învețe lecția cu

ce le dau. În loc de așa ceva lucrurile se petrec de-a îndoasele. Ambele trupe au început să se ia la întrecere, care de care să dea reprezentații mai picante „numai pentru bărbați și femei“, în piese porcoase alese din repertoriul cel mai murdar, al teatrelor lupanare din Paris, mai ales. Când nemții or ticlui ticăloșii mai grozave ca franțujii, domnii *localizatori* se vor inspira dela Berlin sau Viena. Totul e ca porcăria să fie cât mai mare, spre a le inte și verva lor de înprumutători.

Acești autori, vânători de gologani, lucrează cam în chipul următor: lau piese scandaloase de curând jucate pe scenele scursorilor pariziene și fără să mai întrebe pe autor, pe nimeni, fac din ele un fel de localizare în care mascarada are locul de frunte.

De artă nu mai e vorba, că nu se face. Nici nu se poate pomeni de așa ceva când e vorba de tâmbălăul grotesc, în care expresia ordinară, de rând, calambarul de tavernă înpuțită și gesturile și mișcările sunt desgustătoare.

La unul din aceste teatre o demimondenă apare cu toată ceata de destrăbălăți și găgăuți ce-i țin hangul într'un adevărat concurs de porcării. La un altul doi bărbați își înșală nevestele, care la rândul-le nu se lasă mai prejos, însă principalul e altceva și aici,

vorbele porcoase, expresiile mizerabile scoate localurile de desfrâu.

Publicul la amândouă aceste teatre e atras prin ceea ce poate să atragă la asemeni piese, reclama. O reclamă asurzitoare acoperă glasurele celor ce joacă trufandalele bachanalice ale celor două teatre. Se fac adevărate serii de reprezentații la cari se duc toate femeile de stradă, craidoni tineri și cocoși bătrâni de mahala pelângă un număr destul de mare de oameni prinși în cursă prin reclamă, și cari nu arare ori plecară revolțaji dela aceste reprezentații.

Dacă vor merge așa cum au început-o delicații localizatori, în curând se vor și vedea pe scenă scenele de destrăbălare ce se petrec prin „camerile separate“ din localurile cu nume rău. Și atunci fiind mai la larg, punându-și în scenă propria lor viață, nu vor mai avea trebuința să se inspire nici dela nemți, nici dela franțuji.

O chestie rămâne deschisă în privința acestor teatre. Altădată a fost vorba prin București de procesul unui tânăr care a fost condamnat la câțiva ani de închisoare, pentru că scotea o revistă pornografică în care expresiile porcoase mișunau.

Mulți cred că acum e vorba de acelaș cucru, și cu atât mai mult cu cât primejdia

socială e și mai mare, de oarece pornografiile sunt mărite ca interesante și prin talentul artiștilor.

Oferim talente! spunea un dom revoltat de o piesă de acestea scandaloase. Mă mir de ce nu-i oprește poliția, nu intervine nimeni, presa tace, ba le dă și mână de ajutor actorilor cari se zice că sunt chiar gazetari! Notara, la sfârșitul carierei lui artistice, să-i tăvălească prin mocirlă numele reputația! Asta n'aș fi crezut-o!

Drept e că revolta multora a ajuns cu atât mai mare, cu cât nepăsarea altora și venalitatea celor interesați în afaceri e mai mare.

Pentru aceștia din urmă vorbele de spirit, toate frumșele comediilor bune din toate literaturile sunt fleacuri, nimicuri, alături de o porcărie scârboasă, un gest infam în care își pun tot sufletul.

Iată de ce reputația multora din artiștii celor două trupe ale teatrului de vară, e foarte zdruncinată și cu ea și aceea a instituției în al cărei serviciu sunt. Se zice că însuși actuala direcție a teatrului ar fi gata să introducă repertoriul cât mai decoltat în stagiunea viitoare. Și-n âst fel desfrâul de pe scenele de vară va fi încetățenit și pe întâia scenă a țării spre cea mai mare rușine a celor ce conduc instituția! Victor Călin

Lui Simiatchin i-s'a dat îngăduință să se cunune, în biserica închisorii, cu logodnica sa, o studentă.

Condamnații au murit liniștiți.

Țarul la Petersburg.

Țarul a sosit ieri la Petersburg. Pentru sosirea lui s'au luat măsuri de pază extraordinară. Toate străzile vecine cu biserica și podul de peste Neva au fost închise. La orele 9 țarul a sosit la Petersburg pe Neva cu yachtul său și a debarcat în piața Soborov, la o distanță de 100 m. de biserică.

Drumul acesta l'a făcut cu trăsura între două puternice cordoane militare.

În tot parcursul acestui drum ferestrele au fost închise din ordinul poliției.

Apariția pe balcoane a fost interzisă.

Poporul a fost ținut la o distanță de 1000 de m.

Aglomerarea n'a fost însă mare. În multe locuri se observau soldați concediați și jandarmi îmbrăcați civili.

*Luptele cu bandele macedonene.

Din Constantinopol se comunică, în mod oficial, un tablou al luptelor ce le-au avut în luna Iulie trupele turcești cu bandele din Macedonia.

Cu bandele bulgare: la Racle, Papadie, Babona, Cioca, Hatova, Ciolista, Menilkem, Dere-i Muslim și Drenova. Au fost omorâți 143 bulgari. Turcii au pierdut: 9 morți și 16 răniți.

Cu bande grecești: Besișta, Serres, Deviște și Loșnindșa. Au fost omorâți 5 greci. Turcii au pierdut: 2 morți, și 5 răniți.

Cu bande sârbești: Pomize, Bassian, Krekar și Bilenske. Au fost omorâți 42 sârbi.

Diferența cea mare între numărul luptelor cu bandele bulgare și celelalte bande se explică așa că bandele bulgare își exploatează conaționalii din Macedonia și storc dela ei sume mari, așa încât aceștia mai ușor pot fi înduplecați să facă destăinuiri. Bandele sârbești și grecești au ajutoare de bani din străinătate și, câte-odată sprijinesc ele pe conaționalii lor.

Res Caransebesiensis.

— Un „ecou“ din partea unui partaş al comunității de avere, la cartea deschisă a dlui Constantin Burdia — adresată către Granicerii. —

(Urmare.)

Tot în adunarea generală s'au petrecut și alte lucruri caracteristice.

S'a cerut un ajutor pentru comuna Gârboveți, în care arsese la vro 60—80 de case, cu tot ce să ținea de ele. Comuna aceasta participă cu circa 160 jugere de pădure la com. de avere. Marinosul președinte Burdia, care smulse dela „iubiții săi frați“ pe seama sa un adaus de 3200 cor. la salariul său făcu propunerea ca acestei nefericite comune, să se dăruiască o sumă de 500 zic: cinci sute de coroane, 60—80 familii, care ajunseseră să trăiască în bordeie de pământ, primind un dar vrednic de un cerșitor străin, căci li-se ajunse cam 6—8 coroane.

Astfel sare fratele întru ajutorul fraților? Altfel fu împărțită fata unui cismar Sidonia Nimu, care voia să știe vocea în conservatorul din Budapesta. Ea primi, în ședința ținută la 31/8 1905, titlu stipendiu — suma de 600 zic: șase sute de coroane din averea noastră.

Ca stipendii anuale, se impart tineretului nostru, — întrebare dacă sunt toți granicerii — după „Renașterea“ zece mii de coroane la an.

Să le punem în cumpănă, cu salariul, cuartirul, diurnele, lemnele plus paușalul de călătorie a președintelui și cumpăna se va coborî pe partea președintelui.

Departa de mine gândul să nu i-se dea președintelui un salariu potrivit, e vorba numai de o asemănare între ce primim noi — și ce ia d-sa.

Maiorul Stoianel nu s'a mulțumit cu procedeul observat când cu nimicirea mandatului său — ci a transpus cauza la judecătoria administrativă din Budapesta.

Asemenea a făcut și colonelul Iacobich cu soții săi, cari încă protestară contra alegerilor din primăvara anului 1904. Maiorul Stoianel primi din ședința ținută de această judecătorie dtto 31 Mai 1904 Nr. 1642 K., Colonelul Iacobich din ședința dela 3 Oct. 1905. Nr. 3293 K. decis prin care se respinge apelațiunile pe motivul că: Organizația comunității de avere nu stă în cadrul jurisdicțiunii comunelor politice, și după § 19 din Art. de lege XXVI din anul 1896, judecătoria administrative regești nu-i este permis să-și lărgiască cercul său de competență, etc...

Colonelul muri în Noemvre 1905.

Maiorul Stoianel și încă 17 comune au cerut — pe baza acestor decise — de la corpul reprezentativ — ca, pentru evitarea oricărei neînțelegeri la alegerile pentru com. de avere, să se schimbe § 6 din Statute în sensul că numai cei împăduriți se socotesc drept alegători, și numai ei pot fi aleși în repr. com. de avere.

În adunarea generală din 18 Aprilie 1906, s'a prezentat cererea aceasta justă a grănicerilor. S'a adus însă următorul decis:

„Representanța com. de avere recunoaște, în principiu, îndreptățirea cererii, ca în reprezentanța com. de avere să fie aleși numai cei împăduriți, nu află însă timpul potrivit pentru schimbarea statutelor“.

Vedeți, iubiților grăniceri, că acela, care vă zice „iubiților frați“, a mai putut, dar n'a voit, să crețe reprezentanța de cei neimpăduriți. Da, n'a voit pentru că atunci trebuiau alegeri noi și, — prin urmare — trebuia să plece cu toți din reprezentanță. „Iubitul frate“ a preferit, să susțină starea ilegală și pe acei reprezentanți, cari — vorba dlui Burdia — n'au nici în ciin nici în mâncă cu averea noastră.

Iată că minciună a grăit când zice că „în deosebi trebuie să se întrepună pentru com. de avere a cărei natură și poziție nu o cunosc zările românești; comunitatea de avere trebuie apărată și susținută cu orice preț pentru că singură e chemată a crește la pieptul său de mamă iubitoare neamul viitor din graniță“.

Halal de o astfel de apărare! Halal de un astfel de „iubit frate!“

Mai ușor se poate crede că dsa cu orice preț voește să rămână pe lângă salariul cel frumos care-l trage din averea noastră.

Când s'a desființat granița — atunci când înalt prea grațiosul nostru Impărat și Rege ne-a dat pădurile în cinste regimentul românno-banatic nr. 13 avea o posesiune de 368.402 jugăre pădure, din care apoi — la desființare — erarul ne-a lăsat o jumătate adică: 184.201 jugăre.

Regimentul grănicer sârbesc nr. 14 a avut un complex de 93.995 jugăre și a primit la desființare de la erar, o jumătate: 46.497 și jumătate jugăre pădure. Ajunseseră acești grăniceri sârbești prin nechibzuială și risipa venitelor lor, în concurs și trecând prin multe năcazuri, acum s'au recules și azi au ajuns în plăcută poziție, că din venitul de numai 46.497 și jumătate de jugăre pădure să primească, după detragerea speselor fiecare comună atâta, cât îi compete — din care apoi plătesc darea cultului și altele.

Dar noi din venitele din 184.201 de jugăre de pădure, care după „Renașterea“, sub administrațiunea lui Burdea încă s'a mai ridicat, nu primim decât vre-o câțiva metri de lemne și raporturi despre urcarea salarelor, zidirea edificiilor luxoase despre proiectatul palat în băile herculane unde nu va fi loc pentru grăniceri, ci vor fi dați afară, cum sunt dați afară și acum din parcul salonului de cură nu primim decât socoți de la adunările extraordinare, conferențele, deputațiunile, care toate absorb mult din

venitele noastre și sunt numai o risipă volnică.

Pădurile se vând mereu, la propunerea lui Burdea și la hotărârea celor cari n'au ce vind din al lor, și apoi banii se risipesc pe lux. Lux în zidire, lux în mobilări, lux în tot locul, pe când unii dintre noi umblă cerșind.

(Sfârșitul va urma).

Conducătorii din Macedonia.

Nu sunt oameni a căror situație să fie mai puțin de invidiat decât aceea a conducătorilor mișcării românești din Macedonia.

S'a făcut un obicei, devenit general, ca pentru ori și ce neplăcut se întâmplă în acea provincie, vina să se dea pe dânșii.

De pildă. În Macedonia sunt bande de antarți și comitete teroriste, cari săvârșesc asasinat. A cui e vina? Bine înțeles, a conducătorilor afacerilor românești.

În Macedonia nu e liniște, nu e siguranța vieții. De ce? Pentru că nu sunt pricepuți conducătorii români.

În Macedonia plouă mult, sunt inundații, se întâmplă nenorociri. Cine alții sunt de vină decât neprevăzătorii conducători, cari n'au luat din vreme măsurile trebuincioase?

Nu mai vorbim de alte chestiuni, ca respingerea unei cereri injuste, neacordarea unui favor, nesatisfacerea poftelor și pretențiilor unui X ori Y. După cei interesați ori nesatisfăcuți, pentru toate acestea conducătorii sunt niște criminali, cari nu merită decât spânzura.

Și să mai vedeți ciudățeniile... macedonene. auzi pe unul zicând: „Consulul, inspectorul ori revizorul cutare sunt oameni foarte de treabă „niște patrioți de seamă“. Dar nu s'a încheiat bine ziua și îl auzi pe acelaș om spunând: ași, consulul, inspectorul ori revizorul! Un ticălos, un nemernic, un om de nimica.

Și de ce mă rog? Când s'au schimbat așa de repede acești oameni, ca să fie cei mai albi dimineața și cei mai negri seara?

Nu, dlor, bieții oameni au rămas aceiași, cu partea lor cea bună și cea slabă, cu calitățile și cu defectele lor. Dar s'a întâmplat ceva; au refuzat pe cel ce-i lăuda dimineața și... inde irae.

Din cele spuse până aci nu vreau să reeasă, că aș vrea să iau apărarea vr'uniuia din conducătorii noștri. Să nu le menajăm criticele noastre atunci când intenționat greșesc, când din rea voință săvârșesc fapte nesocotite.

Dar critica să fie obiectivă, dreaptă și bazată pe fapte iar nu să pornească din patimă și din considerațiuni de ordin inferior.

Pentru că întâi o simplă întrebare: cei ce critică și injură să cred oare dânșii mai buni, mai pricepuți, se simt oare așa de curați și inocenți încât să arunce prima piatră în acei cari îi acuză?

Al doilea: își dau ei, oare, cinstiți și desinteresat tot concursul lor pentru această mișcare românească, scumpă tuturor, să meargă mai bine de cum merge acum?

Contribuesc ei prin ceva la împingerea ei înainte, ori nu cumva nu scapă nici un moment. ca să-i pună bețe în roate?

Al treilea: țiu ei, oare, seamă de piedecile mari, insurmontabile cu cari se luptă acei ce au răspunderea situației în Macedonia? Știu ei, oare, că acei cari trăesc într-o primejdie continuă de moarte, n'au în mână nici o baghetă magică, ca să liniștească ca prin farmec Macedonia, să isgonească bandele, să distrugă comitetele, să schimbe mințile și purtarea Turcilor, să scoata din Aromâni greșitele, dar din nenorocire înrădăcinatele idei grecești?

Cunosc, oare, cei lesne porniți spre critică, că aici în Macedonia, pe lângă primejdiile, obstacolele și relele din afară ai a te

lupta și cu relele lăuntrice : cu stricăciunea și demoralizarea unora, cu nepriceperea și reaua voință a altora ?

Iată de ce nu e tocmai de invidiat situația conducătorilor cauzei românești din Macedonia.

„Rom. | dela Pind“.

ȘTIRILE ZILEI.

Joi, 5 Septembrie.

— **Turneul Z. Bârsan.** Venind dela Dej, unde a fost îmbrățișat cu multă căldură, dl Zaharie Bârsan, va da două reprezentații în Hațeg : Sâmbătă la 7 și Duminică la 8 Septembrie.

Miercuri, 11 Septembrie, va da o reprezentație la Deva. De aici va merge la Brad.

Duminică și Luni, 15 și 16 Septembrie va da două reprezentații la Abrud, iar la 21 Septembrie va fi în Bistrița la adunarea generală a „Asociațiunii“.

— **Himen.** Dl Ioan Iliu, notar în Orlat, s'a logodit cu d-șoara Silvia Ungurianu din Blaj.

Felicitățile noastre.

— **Ai lor să fle.** Maria și Julia Cizmariu din Nyirmedgyes și-au maghiarizat numele în Czine.

— **Preot panslav suspendat.** Preotul evangelic „panslav“ din Antalfalva (com. Torontalului) a refuzat — cu drept cuvânt — să țină în biserică sărbească serviciul în limba maghiară. Pentru această faptă a sa, bravul preot a fost condamnat din partea autorităților bisericești la pierderea oficiului său.

Patria e salvată.

— **O preoteasă văduvă** se recomandă de econoamă la preot, învățător ori undeva la o casă bună. A se adresa la dl Ioan Hosa, Kocsuba up. Tenke.

— **Crima unui amorez.** În comuna Barocz din comitatul Odorheiu un amorez în desperarea sa s'a lăsat răpit la o groaznică crimă.

Sugár Iános, flăcău de 18 ani, se îndrăgostise de fata vecinului, care avea un singur cusur : era săracă.

Mama și sora feciorului nu se învoiau odată cu capul ca un băiat cu avere să ia de nevasă pe o „sărântoacă“, ba îl amenințau că dacă se va împotrivi voinței familiei, îl vor exchide din rândul moștenitorilor.

Din cauza asta băiatul, de altcum ascultător și lucrător, se supără atât de mult în cât se hotără să-și răsbune în modul cel mai crud asupra mamei și surorii sale.

Alaltă-eri noapte flăcăul și-a executat planul fioros : omorând cu securea pe mamă-sa soră-sa, și fetița de un an a acesteia.

După comiterea omorurilor s'a dus de acasă luându-și drumul înspre linia ferată. Din depărtare se auzia huruitul trenului. Nu stă mult pe gând, știind că cu fericirea sa și așa s'a gătat, ci s'a culcat pe șine, așteptând liniștit apropierea trenului, care îl făcu o masă de necunoscut.

— **Moartea unui celebru compozitor.** Din Bergen se telegrafează că Eduard Grieg, unul dintre cei mai plăcuți compozitori norvegieni ai veacului trecut, a încetat din viață în etate de 64 de ani.

— **Înșălătoria băncii ungurești din Baja.** Din Szabadka se anunță, că judecătoria a respins propunerea procuraturii de a estinde cercetarea și asupra direcțiunii acelei bănci.

— **Greva chelnerilor din Oradea-Mare.** Firul telegrafic aduce știrea că greva chelnerilor din Oradea-Mare s'a terminat cu izbânda acestora.

— **Moara unui archiduce.** Din Chișineu, comitatul Aradului se anunță că moara archiducelui Eugen, zidită nainte cu ani, a ars complet dimpreună cu toate

supraedificiile, casele de chirie și magazinurile de cereale. Cauza focului nu se știe.

— **Mery del Val insulțat.** Secretarul de stat papal, cardinalul Mery del Val eșise eri cu trăsura la plimbare. Alături de trăsura mergea un tramvaiu electric, în care se afla un individ beat. Când acesta observă pe cardinal în trăsura, scoase capul pe fereastră și aruncă fel de fel de suialme asupra cardinalului, care nu zicea nimica. În apropiere se afla un polițist, care auzind insultele la adresa înaltului dignitar bisericesc, făcu semn conductorului să oprească tramvaiul și deținu pe bețiv. Îndată se adună o mare mulțime de curioși, cari înțelegând despre ce e vorba, au huiduit pe insultator aclamând pe cardinal.

— **Ministrul de externe rus la monarhul nostru.** Ziarul „Neue Freie Presse“ din Viena este informat, că la 27 Septembrie n. ministrul de externe rus Isvolski va sosi la Viena, unde va sta două zile.

Ministrul va fi primit în audiență la Rege cupă ce Majestatea Sa își va fi terminat cura la Carlsbad.

— **Școlile maghiare din România.** Ministrul de culte Haret — după cum — se scrie ziarului „B. H-p.“ a dat o ordinațiune prin care se dispune că copiii supușilor străini nu pot fi primiți în școlile statului decât dacă e loc. În acelaș timp, ordinațiunea înșiră școlile susținute de acești supuși străini, între altele și școlile maghiare, unde copiii acestora pot să-și câștige instrucțiunea necesară. „Fiindcă, însă numărul acestor școli e insuficient — încheie „B. H-p.“ frunțașii coloniei maghiare din România îi vor adresa ministrului Apponyi rugămintea sălă exopereze dela guvernul ungar un ajutor mai mare pentru înființarea de școli noi“.

Cum ar urla, însă, „B. H-p.“ dacă guvernul român sau chiar și vre-un român cu inimă din țara românească ar veni în ajutor școlilor noastre românești (din Ungaria) prigonite?... Pe toți ni-ar face trădători de patrie.

Cătă deosebire, Doamne !

— **Și-a ucis părintele.** Din Hatzfeld se telegrafează că economul în bună stare Insef Hubert cu ocaziunea căratului de fân s'a certat cu fiul său, pentru că acesta lenevia și se prea îmbia la lucru. Din cauza acestei dojene părintești necunoscutul fiu se înfurie și luând o furcă de fier, a omorât pe tatăl său.

— **Voluntar și căpitan.** Din Sibiu se comunică următorul caz, care s'a petrecut deja săptămâna trecută, dar până acuma s'a ținut în secret. Batalionul de vânători 28 făcea manevre în apropierea comunei Miercurea. Aici s'a întâmplat într'o seară din săptămâna trecută, că căpitanul Klempa a îndrumat pe voluntarul Szabó Ódön la ordine pentru ceva. Pentru aceasta voluntarul a atacat pe căpitan, care lovi pe Szabó cu biciușca de călărit, rănindu-l grav la un ochiu. În urma asta voluntarul scoase sabia și împunse pe căpitan în pânțec, rănindu-l grav.

— **Cum se pedepsește lașitatea în America.** Într'una din săptămânile trecute pe străzile New-Yorkului se întâmplase următoarea scenă : Un individ cu revolverul în mână se luase după doi inși cari căutau se scape în fugă de primejdiosul lor persecutor.

Martor acestei scene era un funcționar de poliție, care în loc se intervină, o luă și el la fugă, lăsând ca necunoscutul rabi să omoară pe cei doi oameni. Cazul acesta a ajuns la cunoștința autorităților polițiale, care consternate din cauza purtării lașe a funcționarului de poliție, au hotărât să-l împărțasească de o pedeapsă exemplară. În curtea palatului polițial s'au adunat toți funcționarii de poliție, în fața cărora a fost citat ca vinovat Stephan Walsh. După ce s'a dat citire sentenței juriului disciplinar, un agent păși serbătorește înaintea funcționarului și îi tăie stelete dela guler, apoi îl desbracă de manta somându-l să părăsiască palatul. Juriul a găsit că un funcționar polițial, care

are suprem datorință să apere viața și interesele cetățenilor chiar și în schimbul vieții sale. În urma lașității s'a făcut nevrednic de această funcție. De aceea el a fost solemn și în mod de tot ceremonios depoiat de rangul avut și dat afară din slujbă.

— **Intrevedea dintre țar și președintele republicii franceze.** „Daily Express“ află din Paris, că se fac demersuri între Berlin și Paris, în vederea apropiatei întâlniri dintre Țarul Rusiei și președintele Fallieres.

Unele ziare au anunțat, că întâlnirea va avea loc chiar zilele acestea ; din izvor sigur însă să constată, că până acum nu s'a decis încă nimic hotărât.

Ziarele germane nu sunt încă categorice în această chestie.

Correspondentul susnumitului ziar englez declară, că a fost autorizat de anumite cercuri sus puse a anunța că întâlnirea este definitiv fixată.

— **Innebunit în oficiu.** Din Șopron se anunță că inspectorul gendarmăriei de graniță Hacsin Kálmán a innebunit în oficiu.

— **Fată sătulă de viață.** O fată tânără, de 18 ani, din Capitală nu se știe din ce cauză s'a săturat de viață. Locuia în Buda la părinți unde și-a trimis un glonte de revolver în cap. Grav rănită a fost transportată la spital, unde se află între moarte și viață.

— **Țigani incendiari.** În comuna Gyülevész din cercul pretorial Keszthely Miercuri s'a fost aprins o casă, dela care au luat foc alte 24. Focul pare a fi pus de țigani vagabonzi cari se aflau cu corturile la marginea satului. Acuzați fiind pentru oareșicare mișelie, ei au fost arestați. În contra acestei proceduri ei au protestat declarând că dacă nu le se redă libertatea, vor aprinde satul.

— **Atentat împotriva unui tren de persoane.** Noaptea trecută după cum se telegrafiază din Berlin, între stațiunile Straussberg și Rehfelde a derailat trenul de persoane. Derailarea aceasta se atribue faptei criminale a unor făcători de rele. Din fericire nu s'a întâmplat nimica afară de rănirea câtorva pasageri. Se crede că este la mijloc un atentat anarchist, din cauză că cu trenul călătoriau câți-va Ruși notabili și cu influință în politica rusească.

— **Sergent de gendarmi sinucigaș.** Dtn Nagyszöllös vine știrea că sergentul de gendarmi Bogdanovics Istvan s'a împușcat. Motivul sinuciderei nu se comunică.

— **Doamnă arsă.** Nevasta medicului Fischer Simon din Kaposvár a avut zilele astea un sfârșit de tot tragic la băile dela Daruvár. Pe când ședea lângă mașina de fier, de odată rochia i-se aprinse de o schinteie ce sări din mașină.

Când observă, rochia ardea deja, ceea ce înspăimântă atât de mult pe nefericita dnă, încât fugi din bucătărie la stradă, unde trecătorii îi săriră în ajutor și stinseră hainele de pe ea.

Ajutorul însă sosi prea târziu, căci după câteva ceasuri de groaznice chinuri, ea muri.

— **Catastrofă de tren în America.** Din Ottawa se comunică știrea, că pe linia Canadian-Pacific a sărit de pe șine un tren. Cinci pasageri au murit, și alți numeroși au fost răniți.

— **Congresul liber-cugetătorilor.** Aderenții liberei-cugetățiuni se pregătesc din greu pentru congresul care în curând se va ținea la Praga. Se știe că programul comitetului pentru pregătirea lucrărilor congresului este din cale afară bogat și se estinde asupra tuturor chestiilor sociale. Mai ales împotriva religiunilor și confesiunilor se va desbate cu foc în congres. Din cauza aceasta prefectul poliției din Praga, consilierul de curte Krzikava a citat la sine comitetul internațional și i-a pus în vedere că dacă în congres se va atinge vre-o confesiune receptă, îndată va disolva adunarea.

La această declarație categorică comitetul a răspuns că se va adresa ministrului de

interne. Atunci prefectul și-a revocat ordinul de mai nainte cerând autorităților superioare să fie transferat. Li s'a făcut loc în ministerul de interne. De odată cu această știre se anunță din Praga că locțiitorul conte Coudenhove a adresat tuturor autorităților școlare o circulară, în care le atrage atențiunea asupra punctului din programul congresului referitor la confesiuni. Locțiitorul cere ca autoritățile să urmărească cu atențiune ori-ce mișcare care s'ar naște în urma acestui congres.

— A voit să vorbească cu D-zeu. Eri după amiazi un băiat de vre-o 15—16 ani improviza o mică scenă de stradă. Peste podul de lanț voia să treacă în Buda; de odată însă pela mijlocul podului se opri și începu să se urce pe lanț, ce leagă brațul podului de pilastru. Trecătorii se uitau mirați la el ce are de gând să facă; se temeau că băiatul are de gând să sară în apă. Publicul îl momea să se dea jos, dar în zadar, căci băiatul urca mereu până a ajuns în vârful pilastrului. De aci, dela „culmea situației“ rostea vorbe neînțelese râdea și se delecta în priveliștea ce i-se desfășură înaintea ochilor. Un polițist veni îndată să vadă de ce s'a strâns atâta mulțime. El chemă pe băiat, despre care se convinsese că este nebun, dar acesta nu voia să se coboare.

Atunci se urcă și polițistul pe lanț până în vârful columnei, de unde reuși să facă să se coboare băiatul.

Intre aclamările publicului el ajunse de unde picase; luat apoi la interogator, pentru ce s'a suit la o înălțime atât de amețitoare, băiatul a răspuns că a voit să vorbească cu Dzeu.

S'a constatat că băiatul alaltă-eri a venit la Pesta să facă examenul de emendare.

Probabil „drukkul“ și încordarea în ultimul moment la studiu (căci vara n'a fost destul de mare să se pregătească) a fost cauza că sistemul nervos al nenorocitului a suferit un primejdios deranjament.

Viața socială.

Desp. Lipova al Asociațiunii. Comitetul central al „Astrei“ a aprobat reorganizarea despărțământului Lipova (localul casei române) pe ziua de 15 Septembrie n. 1 oarele 4 d. a. Obiectele: 1. Inscrierea membrilor pe 1907, 2. Alegerea biroului ad-hoc. 3. Alegerea comitetului, 4. Alegerea delegaților pentru adunarea generală, 5. Eventuale propuneri.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Partea științifică literară.

„Dracul în școală“, de Bolanden. — *Trei reviste nouă*: „Muscul“, „Domnia legilor“ și „România nouă“.

— Dl Augustin Paul ni-a dat în traducere românească pentru întâia dată ceva din scrierile cunoscutului tezigat catolic, Bolanden, apreciat și cetit cu o adevărată lăcomie de catolicii din întreaga lume, mai ales germană, și disconsiderat — nici măcar combătut — de corifeii lumii literare mai înalte. Prin osteneala diui Paul avem înaintea noastră într'un elegant volumaș și în o foarte limpede traducere pe „Dracul în școală“ retipărit din „Unirea“ dela Blaj după ce cu câțiva ani în urmă se mai publicase și în Vocea Tutovei din Bârlad, o foarte bună foaie naționalistă și în Apărarea Națională din București care se redacta sub îngrijirea și în spiritul dlui B. P. Hașdeu pela 1900-902.

„Dracul“ e învățătorul german al nouăi direcții care dă religiei în școală un rol foarte secundar sau lasă religia chiar numai în grija familiei, școala având menirea de a da copiilor o educație și o cultură în marginea naturii și ale științei.

Acest „drac“ modern eșit de sub aripile faimosului pedagog Dittes vine, se înțelege,

în conflict cu școala veche, cu școala catolică, în care la locul de frunte stă religia care înstăpânită odată pe credincioși, îi face morali, harnici și adevărați cetățeni ai lui Christos.

Școala nouă, ireligioasă, produce fructe stricacioase. Bolanden, marele catolic, nici nu poate considera pe aderenții școlii nouă decât draci, de cari trebuie să te ferești, cu ca i trebuie să lupți și pe cari trebuie să-i răpiu...

„Dracul în școală“ înfățișează o serie de îngeri, religioși, și de draci, ireligioși, cari se luptă între sine pentru ca la început să învingă dracul lasând îngerilor sfârșitul biruinței, care va avea să fie, cumva, apăsafă de cei fără de Dumnezeu.

Deși povestirea acestor lupte și frecări nu e lipsită de un interes — cuprinde doua capitole reale din o luptă vajnică ce se dă — și mai ales, s'a dat, în interesul culturii — ea e departe de a fi o povestire pe care să o poată ceti cu acelaș folos și prietenii și dușmanii religiei în școală. Prea e evidentă la fiecare pas teza și povestitorul prea e parțial cu persoanele pe cari le aduce pe scenă. El se mulțamește să caracterizeze un curent printr'un singur reprezentant al lui, din curentul care-i place lui ne pune înainte pe un înger fără nici un defect, din cel protivnic pe un drac fără nici o însușire bună — și în chipul acesta îi pune să lupte până ce face ca „dracului“ să i se părjoalească aripile de focul religiei care tronează falnică mai departe.

Dacă după această singură „povestire populară“ a lui Bolanden s'ar putea concluda la întreaga activitate literară, atât de bogată a lui, s'ar putea spune, fără teamă de a greși, că Bolanden nu e un scriitor și mai ales nu e un artist. E cel mult un bun și înfocat aderent al doctrinei bisericești, pentru care nu se dă îndărăt dela nici o luptă și e un povestitor cu unele calități, pentru imensa mulțime a cetitorilor cărora în zilele libere ale Duminecilor și sărbătorilor e bine a li-se pune în mână o carte de propagandă sănătoasă și de distracție plăcută și care îi poate păzi de prăpastii.

D-l Paul a făcut cu toate astea un serviciu foarte bun literaturii noastre dându-ne în românește o mostră din mormanul de scrieri ale vestitului propagandist catolic care merită să fie cunoscut și la noi, atât de cătră cei pe cari îi interesează curentele cât și pentru cea mai mare parte a cetitorilor de la noi, cari o vor putea ceti cu folos. Preoții și mai ales învățătorii noștri nu vor regreta timpul pe care-l vor petrece cetind această cărticică.

N. Foișor.

Poșta Redacției.

I. I. Anunțuri de logodnă nu publicăm decât dacă ni se trimit tipărite. Fără supărare.

Ghiță. A întârziat și te-a prevenit altul. De altminteri — bine.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(36)

Ivan Turghenieff.

„Eniușă, eniușă (*)“ — răsună din casă un glas tremurător. Ușa tinzii se dete îndărăt și făcu loc unei făbuște cu ceapsă albă, și în scurteică cu flori pestrițe. Scoase un țipăt, prinse a se clătina, și desigur ar fi căzut dacă nu o cuprindea Bazaroff. Mânile ei micuțe, bugede se încleștară pe după grumazii lui Bazaroff și își rezimă de pieptul lui umerii obrazului. O tăcere adâncă îi învăli. Nu se auzeau decât ahturi înăbușite. scânciri muiate în șopote... Tata lui Bazaroff clipea din ochi încă și mai și decât înainte.

(*) Eniușă, Eniușca, Eniușenca: diminutivele lui Eugen.

„Fie-ți destul; fă nevastă pune-i capăt odată zise el la o vreme cătră trișa Vlasiecovna, trăgând cu ochiul cătră Arcadis, care stetea lângă torantaș, nemișcat în vreme ce chiar și vizitiul de pe capră își întoarse ochii muiți de lacrimi.

„Ce mai atâta... sfârșește odată, „rogu-te“.

„Vai Vassili Ivanovici — răspuse bătrâna cu graiul înădușit de sughițuri — nu-mi vine să cred ochilor... Eniușenca, iar e al nostru... odorul meu, pușorul meu, lumina zilelor noastre!“ — Și stringându-l în brațe mereu, își dete îndărăt fața scursă de lacrimi și îl privi cu un aer poznaș de fericire, apoi se lipi iară de pieptul lui.

„Da, da, așa a dat să fie... — mai începu odată Vassili Ivanovici — numai cât a fi mai bine să intrăm în casă. Eugen ne-a adus un oaspe. Iartă, adause; întorcându-se cătră Arcadis cu un salut ușor — slabă-nogie de femeu... apoi în inimă de mamă.

Vorbind astfel, într'atâta se înduioșă el însuși, cât buza, sprincenele și bărbia îi căpătară tremurici... dar vedeai că se silește a-și păstra cumpătul, ba chiar a să arăta nepăsător oarecum.

Arcadis făcu un compliment.

„Hai mămuică — grai Bazaroff — hai în lăuntru“ și duse în salon pe buna femeu bătrână sfârșită de lacrimile bucuriei. Așezând-o într'un jilț comod, dete înc'o îmbrățișare tatălui său, în grabă, apoi prezentă pe Arcadis.

„Imi pare foarte bine de sosirea dv. — răspuse Vasile Ivanovici — dar vă rog nu vă așteptați la prea multe la noi; toate p'aci sunt simplu tocmai ca la oaste. Arina Vlasieva, de ostoește-mi-te odată pentru numele Domnului, fă-mi odată pe voe. Ce mai femeu slabă de virtute! Scumpul nostru oaspe nu ști ce se creadă despre tine.“

„Vai Doamne! — grai bătrâna încă tot podidită de lacrimi. — Dar, n'am onoare să vă cunosc numele din părinți și din botez.“

„Arcadis Nicolaici“, răspuse Vassili Ivanovici cu o mutră de gravitate.

„Iertați păcatele mele“ — Bătrâna își suflă nasul, și ploconindu-se ba la dreapta ba la stânga, își svântă lacrimile una cu una. — Să ertați. Imi venea să mor dacă nu-l mai vedeam în față pe copilașul meu...!“

„Dar acuma, iată, — urmă Vasile Ivanovici. — Taniușă — strigă unei fetițe de doisprezece ani, ce sta sfioasă lângă ușă, desculță, cu o rochie de citroșie ca para focului — adă fuga un pahar de apă la stăpână-ta, pe-o farfurie, înțelegi?“

Iar dvoastre domnilor — urmă cu un glas din vremurile patriarcalismului strămoșesc — haida noi în odaia bătrânilor.

„Lasă-mă să te cuprind încă odată, numai o leacă, cea din urmă, Eniușenca“, grai Arina Vlasieva cu glasul plângăcios. Bazaroff i-se plecă. — „Ce voinic mi te-ai făcut!“

„Voinic ca voinic, dar s'a făcut un *hommejé*, cum s'ar zice pe franțuzește. Dar de rândul acesta Arina Vlassieona, socot că săturându-ți inima de mamă, te vei gândi și la săpurarea dragilor noștri oaspeți, căci, ști tu bine, ciocârliia nu se satură de cântecul ei *).

Bătrâna mamă se sculă.

*) Proverb rus.

„Îndată-i gata masa Vasili Ivanovici, mă duc în culină și zic să aștearnă. Îndată-i gata, îndată. Trei ani de când nu l-am văzut, de când nu i-am dat nici de mâncat nici de băut. Vai de mine.“

„Dă numai și fă-te cu ochii în patru, să-mi fi de cinste înaintea oaspeților. Iar d-v domnilor poftiți după mine. Uite și Timafeici, vine să-ți dea binețe, Eugen. O fi și el mulțumit, moșneagul. Așa moșule? D'or poftiți înainte cu mine.

Vasili Ivanovici se porni în frunte, cam dus pe gânduri, și târându-și pe dușumea pantofii destremați.

Toată casa lui avea cinci odăi micuțe. Camerei, în care își dusesese oaspeții i-se zi-

(*) Dimintiv de la Arina: Irina.

